

*Чистова Г.С.,
здобувач освіти другого (магістерського) рівня
Безкоровайна Л. В. к.е.н., доц.
доцент кафедри обліку і бізнес консалтингу
ННІ Економіки і права
ХНЕУ ім. С. Кузнеця, м. Харків*

ІННОВАЦІЙНЕ УПРАВЛІННЯ НЕОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Сьогодні діяльність українських підприємств як на національному, так і на регіональному рівнях істотно залежить від політичної та економічної ситуації, що робить їх вразливими до різних видів ризиків. Водночас, окрім зовнішніх чинників, які впливають на ефективність господарювання, надзвичайно важливим є раціональне використання наявних ресурсів підприємства. В умовах зростаючої конкуренції одним із ключових напрямів підвищення ефективності діяльності виступає удосконалення системи управління активами [1].

У складі майна більшості великих підприємств значну частку займають необоротні активи. Вони відображають сукупність матеріальних та нематеріальних цінностей, що багаторазово використовуються у виробничо-господарських циклах і поступово переносять свою вартість на виготовлену продукцію [2].

Ефективне управління необоротними активами є одним із головних джерел формування фінансових ресурсів підприємства, оскільки воно не потребує додаткових витрат і не несе прямого фінансового ризику. Крім того, саме необоротні активи визначають інноваційний потенціал підприємства: сучасне обладнання, технологічні рішення та програмні продукти сприяють підвищенню якості продукції, зниженню собівартості виробництва й впровадженню інноваційних підходів до управління, зокрема у фінансовій сфері.

Від наявності, структури та технічного стану необоротних активів значною мірою залежать кінцеві результати господарської діяльності будь-якого підприємства. Раціональне управління цими активами сприяє підвищенню

основних техніко-економічних показників і забезпечує стабільний розвиток підприємства.

Необоротні активи, сформовані на початкових етапах функціонування підприємства, потребують постійного та системного управління ними, яке здійснюється різними функціональними підрозділами, зокрема фінансовою службою. Частина управлінських функцій щодо контролю, оновлення та ефективного використання основних засобів і нематеріальних активів належить до компетенції фінансового менеджменту.

Ефективне управління необоротними активами передбачає розробку й послідовну реалізацію політики інноваційного управління, що спрямована на максимізацію їхньої віддачі. Воно базується на впровадженні сучасних технологій, методів аналізу та обліку, цифрових рішень для моніторингу стану активів, оптимізації процесів їх використання, модернізації та оновлення [3].

Ключові елементи інноваційного управління необоротними активами підприємства можна узагальнити як систему сучасних інструментів і технологій, основними складовими якої є:

1) Цифровий облік і моніторинг активів. Впровадження інтегрованих облікових систем (ERP, BAS ERP, SAP тощо) забезпечує автоматизацію процесів обліку, амортизації та контролю за технічним станом необоротних активів у режимі реального часу.

2) Інтелектуальний аналіз ефективності використання активів. Застосування аналітичних платформ (Power BI, Tableau, Qlik) дозволяє відстежувати показники завантаженості, рентабельності, продуктивності обладнання та визначати неефективно задіяні ресурси [4].

3) Автоматизація процесів технічного обслуговування. Впровадження систем Predictive Maintenance (прогнозного ремонту) дозволяють запобігати поломкам шляхом аналізу даних датчиків та показників роботи устаткування, планувати ремонти завчасно та мінімізувати простой обладнання.

4) Використання технологій Інтернету речей (IoT). Датчики та цифрові теги на основних засобах дозволяють здійснювати дистанційний моніторинг їхнього стану, місцезнаходження та ефективності експлуатації [4].

5) Оцінка активів за справедливою вартістю. Перехід від історичної вартості до оцінки за справедливою вартістю, що відповідає вимогам міжнародних стандартів фінансової звітності, забезпечує більш реалістичне відображення активів у звітності та підвищує прозорість обліку.

6) Екологічні та енергоефективні інновації. Заміна застарілого обладнання на енергозберігаюче, «зелені» технології, модернізація інфраструктури відповідно до принципів сталого розвитку – це знижує витрати і покращує репутацію підприємства.

7) Використання штучного інтелекту (AI). Алгоритми AI можуть прогнозувати оптимальні терміни оновлення активів, виявляти неефективні одиниці обладнання й рекомендувати варіанти модернізації.

8) Управління життєвим циклом активів (Asset Lifecycle Management). Комплексний підхід, який охоплює всі етапи – від придбання, експлуатації, обслуговування, модернізації до списання або продажу активу, забезпечуючи раціональне використання ресурсів на кожному етапі.

Отже, інноваційне управління необоротними активами поєднує цифрові технології, аналітику та екологічні підходи, створюючи гнучку систему контролю, яка підвищує ефективність роботи підприємства та сприяє його сталому розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабій О. М., Койнак В. В. Сучасні проблеми та перспективи управління активами підприємств. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 59. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-27> (дата звернення 08.11.2025).
2. Ткаченко О., Шатрава А. Сутність та класифікація необоротних активів в контексті їх обліку. *Економіка та суспільство*, 2024. Вип. 68. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-128> (дата звернення 08.11.2025).
3. Шипуліна Ю.С., Кондратенко Ю.Ю., Барабаш І.І. Інноваційний розвиток підприємств: стратегічні підходи та інструменти управління. *Журнал економічних досліджень та розвитку*. 2022. № 5 (3). С. 89–105.
4. Міщенко А.В., Сидоренко Л.П. Моделі управління інноваціями в організаціях: адаптація до сучасних викликів. *Вісник менеджменту та інновацій*. 2023. № 7(1). С. 37–51.